Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII., Zadružni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 33. Sreda 25. aprila 1928. Leto III.

24. april 1920.

Osmo leto Zaloške ceste!

Naše Zaloške ceste, kalvarije naše!

24. april — vsakoletni turobni dan naših duš, ki ne pozabijo, ki ne bodo pozabile!

Zakaj na Zaloški cesti je tekla kri, da oplojí njivo proletarske misli in borbe. Ubiti so hoteli s svojim in borbe. Ubiti so hoteli s svojimi svinčenimi kroglami to misel in to borbo — pa je niso. Topla kri naših najboljših je oplojila slovensko zemljo, da vzklije iz nje najžlahtnejši cvet: ljudska odrešitev in sreča!

Oh, težke in neštevilne so postaje križanega proletarijata do najvišje gore, odkoder so horiconti najširši in solnčna luč najžarnejša.

Prva postaja križanega našega ljudstva je na Zaloški cesti.

K tej postaji se vračajo leto za letom vsi, ki so čistega srca in svetle vere v bodočnost.

24. april, to je Veliki petek našega proletarijata pred Veliko nedeljo, 1. majem osvobojenega in enakopravnega človeštva!

Proletarske žrtve na Zaloški cesti niso pozabljene, ne bodo pozabljene, dokler bo v srcih izkoriščanih, teptanih in zavrženih klila zavest borbe, borbe za telesno in duševno odrešitev sveta, borbe za ljudsko Pravo, za ljudsko Svobodo!

Slava padlim, pravo in življenje živim, da bo svet vreden svojega obstanka!

V osmem letu Zaloške ceste ponavljamo našo zaobljubo, da hočemo naprej v imenu Zaloške ceste in vseh naših žrtev!

Spominski večer za žrtve na Zaloški cesti v Ljubljani 24. aprila 1920

je priredila ljubljanska krajevna organizacija SSJ v soboto, dne 21. tm. Na spominski večer je bilo povabljenih večje število članov naše organizacije in pa tudi prijateljev socialističnega gibanja. Govorniki so orisali takratni položaj s političnega vidika in ugotovili, da se je buržuazija, ki je bila takrat brez glave, s to svojo brutalnostjo ojunačila in potem solidarno nadaljevala omejevanje političnih pravic in kratenje že pridobljenih socialnih pravic. Žrtve na Zaloški cesti, ki so se bile zbrale tam v najidealnejšem prepričanju, da si utegne delavstvo izvojevati svoje pravice le v najlepši slogi in solidarnosti, so hotele manifestirati. Toda padli so streli, ki so pomenili pričetek razbijanja in teroriziranja zavednega delavstva. Te žrtve nam torej kličejo: Delavci socialisti! Zedinite se! Bič buržuazije naj vas ne plaši. Zavedajte se, da vsi tisti, ki še danes rušijo delavsko solidarnost, igrajo žandarja buržuazije, ker podpirajo namene, ki jih tako jasno kaže, odkar je streljala na nas!

— — —

Redukcija brez konca in kraja.

Ker je drž. proračun skrčen daleč pod eksistenčni nivó, se nadaljuje zopet z redukcijami na vseh poljih našega narodnega gospodarstva. Na železnicah se je že par let sem, in sicer po vsakem prvem aprilu, znova reduciralo, reduciralo takorekoč na slepo.

Pri nekaterih kategorijah osobja so mesta komaj do polovice stanja normirana. Toda to merodajnih krogov ni oviralo, da ne bi normiranih mest reducirali. Tako je n. pr. v neki pisarni normirano samo dvoje mest. V resnici je zaposlenih stalno v omenjeni pisarni 6 uslužbencev. Teh 6 uslužbencev pa komaj zmaguje delo in mnogokrat se zgodi, da morajo še eno moč dodeliti, ako nočejo, da bo ves promet oviran.

Toda redukcijska blaznost ne pozna nobenih mej in tako se govori, da bodo v dotični pisarni dve moči reducirali. In da bodo potem ostali štirje lažje svoje delo zmagovali, se jim misli še eno funkcijo dodeliti, ki jo sedaj opravlja eden uslužbenec, katerega mesto se naj bi reduciralo, češ, ni štatuirano!

Isto velja za vlakospremno osobje: Pri vlakih na koroški progi se namerava enega sprevodnika odvzeti in bi službo opravljal v bodoče samo eden! Progovno osobje je itak že skrajno reducirano; ono pa, ki je še ostalo, pa ima tako naporno službo, kot je ni imelo pred 30 leti.

Tako postopanje ni normalno in mora biti samo v škodo upravi, ostalemu osobju in publiki. V desetem (jubilejnem) letu si bo naša celokupna državna uprava izstavila ubožno spričevalo totalne nezmožnosti ter nesposobnosti. S tem bo samo potrdila to, kar so drugorodci trdili pred postankom te države, da Jugoslovani niso sposobni za upravljanje kake države. Jugoslavija je sicer po naravi bogata zemlja, ali kaj to pomaga, če tisti, ki so na vladi, ne znajo gospodariti, marveč znajo samo zapravljati, znajo pljačkati. Kdor pa jih skuša pri vsem tem ovirati ali jim samo lahno svetovati, da se tako in tako ne sme, tega raztrobijo takoj za protidržaven element, četudi je tisti stokrat bolj za red kot pljačkaši.

Tekstilni delavci in delavke v Mariboru.

Mariborski podjetniki tekstilne industrije v Mariboru so imeli dne 8. aprila skupno sejo v tovarni »Jugoslovenski Zerkovič« na Teznu in so sklenili: Da enako nastopajo proti delavcem v vseh slučajih; n. pr. ako od[illegible] delavca eno ali drugo podjetje radi organizacije, tedaj ga ne sme enako ali drugo podjetje v Mariboru sprejeti v službo. Dalje se je sklenilo, da se delavcem plače izenačijo na ta način, da ne sme tekstilnemu delavcu nobeno podjetje plačati več kakor 160 do 180 Din tedensko. Tretjič se je sklenilo, da se bodo od sedaj naprej vršile redne seje. Prihodnja seja je določena za 2. maj.

Tako, sodrugi in delavci tekstilne industrije! Sedaj vam je jasno, zakaj se preganja vaše izvoljene obratne zaupnike; jasno vam je sedaj tudi, zakaj se združujejo podjetniki na svojih sejah. Vedeti mora delavstvo, da nikakor ne v njegovo zaščito, temveč zato, da se ga bo enotno zatiralo. Slika je jasna in vsak naj si napravi sam svojo sodbo, kaj mu je napraviti. Zaupnike hočejo s silo odstraniti, da vam bodo na lahek način in brez kontrole znižali plačo in podaljšali delovni čas.

Da pa pomaga pri tem nečednem poslu podjetnikom naš Inšpektorat dela s tem, da delavce ne ščiti in pravi celo, naj odložijo svoja mesta kot zaupniki, je še najbolj čudno. Takšnega postopanja je že dovolj; tako mora izgubiti tak inšpektorat vsako avtoriteto, ako si pusti dopasti, da se mu reče pri intervenciji: »Kaj mene brigajo vaši zakoni!« So pa še druge pritožbe proti Inšpekciji dela v Mariboru, ki jih bomo iznesli prihodnjič. Tudi opozarjamo ministrstvo za soc. politiko, naj ob priložnosti preišče delo v delokrogu tega gospoda. Od Inšpekcije sicer ne pričakuje delavstvo mnogo, ali vendar bi lahko mnogo koristila, ako bi bila na pravem mestu.

Sodružice! Delavci! Sodrugi!

V torek, dne 24. aprila

ob 7. uri zvečer se bo vršilo na vrtu »Ljudskega doma« (v slučaju slabega vremena v lokalih)

žalno manifestacijsko zborovanje

v spomin **14 padlim žrtvam, ki jih je dne 24. aprila 1920, ob priliki splošne stavke, postreljala črna reakcija** na Zaloški cesti v Ljubljani.

Pridite vsi, da se poklonimo spominu padlih žrtev in da dokumentiramo svojo solidarnost novim žrtvam, ki jih je reakcija danes vrgla na cesto.

Kraj. org. SSJ.

1. maja počivaj vse delo v obratih!
1. maja se sleherni udeleži manifestacijskega obhoda in shoda!

Vsem delavcem v tekstilni industriji kličemo: Vsi na shod, ki bo v nedeljo 29. aprila ob 9. uri v prostorih Ljudskega doma (ob lepem vremenu na vrtu), na katerem bo govoril s. Makuc. Poleg omenjenih naj se udeleže shoda tudi drugi delavci, da solidarno protestiramo proti nakanam združenih podjetnikov ter proti postopanju Inšpekcije dela v Mariboru. V nedeljo ne sme ostati nobeden doma! — Dvoršak Ivan, za Spl. Del. Zvezo v Mariboru.

Italijanski fašisti v madžarskem parlamentu. — Duh Matteottija.

Kar je podobno, se rado ima — ali gliha vkup štriha.

Italijanski fašizem nima mnogo prijateljev in zato išče zaveznikov tam, kjer so. In tako se je znašel Mussolini naenkrat v objemu z Horthyjem in Bethlenom. Nič ne stori, če se je tudi Madžarska vojskovala proti Italiji, — pravi Mussolini, — češ, da ima on kljub temu do Madžarov posebne simpatije, ker so »viteški« narod!

Pred kratkim se je mudil grof Bethlen v Rimu in sta pri tej priliki z Mussolinijem gotovo kovala visoko leteče načrte, kako bi bilo mogoče zopet nekaj stotisočev italijanskega in madžarskega ljudstva pognati v strelske jarke, kjer bi se naj klalo za Mussolinijev ter Horthyjev imperijalizem. Mussolini je sedaj silno zamaknjen v madžarske viteze, a Arpadovi »vitezi« pa so zamaknjeni v črne srajce. Zatorej vlada trenutno med tema dvema reakcijonarnima državama največje prijateljstvo. Zato je prišlo pred kratkim večje število Mussolinijevih poslancev ter senatorjev v Budimpešto, kjer so posetili parlament in prisostvovali eni seji. Bethlen je hotel, da bo pri tej priliki zbornica polnoštevilno zbrana.

Toda to se mu ni posrečilo, ker je meščanska opozicija popolnoma manjkala. Bili so pa navzoči vsi socialisti, ki so napravili fašistom vražjo muziko. Ko so se namreč Italijani pokazali na galeriji, so zakričali Bethlenovci: »Živela Italija«! »Živel Mussolini«! Iz socialističnih klopi pa je zadonel orjaški klic: **»Doli z morilci Matteottija«!** Bethlenova večina ploska fašistom, socialisti pa jim kličejo: »Vi aplavdirate morilcem Matteottija, sramujte se!« Vladna večina je v zadregi in skuša socialiste prevpiti, toda socialisti ji kličejo neprenehoma: **»Vi ste zavezniki morilcev, živela demokracija!«** Sodrug Esztergalyos, ki ima izredno močan glas, prekriči večino s ponovnimi klici: **»Doli z morilci Matteottija«.** Sodrug Peyen: »Kaj naj se zgodi z morilci?« »Na vislice z njimi!« Socialisti kličejo Vaszu, ki je prelat: **»Katoliški duhovniki proslavljajo tukaj morilce duhovnikov.«**

Fašisti so namreč v Italiji pomorili med drugimi tudi več duhovnikov. Italijani se čutijo kljub aplavzom iz vladnih klopi prizadete. Toda tudi Bethlenova vladna večina je v zadregi.

Socialisti še nadalje kličejo: »Matteottijevi morilci nimajo tukaj ničesar iskati.« Sodrug Propper kliče: **»Kaj je z duhom Doberdoba?«** Tam je namreč tisoče in tisoče Madjarov pustilo življenje za italijansko-madžarski imperializem.

Večina se čimdalje bolj razburja nad socialisti. Toda sodrug Esztergalyos jo prekliče ter ji kliče: **»Vi ste morilska svojat!«** Bethlenovci kriče, da je ves narod za fašiste. Toda sodrug Malasič odgovarja: »Italijanski fašisti so gostje vladne stranke, ne pa madžarskega ljudstva, ki noče z zastopniki s krvjo omadeževanega sistema imeti nič skupnega, pa naj si bodo oni italijanske ali pa katerekoli narodnosti. Madžarsko ljudstvo goji globoke simpatije do italijanskega ljudstva, do Italije **Mazzinija in Garibaldija, do Matteottija in Turatija** ter željno pričakuje tiste ure, ko bode zopet italijansko ljudstvo v duhu teh voditeljev prišlo do luči ter svobode,

ko bode zlomilo jarem krvavega suženjstva. Italijanski poslanci ter senatorji, ki sede na galeriji, so sokrivi zastopniki sistema, ki je omadeževan z umorom Matteottija in z neštevilnimi drugimi žrtvami delavskega razreda. Tudi se naj ne pozabi, da je vodja teh Italijanov isti Mussolini, ki spada k najhujšim vojnim hujskačem, katerim je pripisati, da je na stotisoče Madjarov našlo na Doberdobu in drugih italijanskih bojiščih skupen grob!«

Takšnega sprejema fašisti seveda niso pričakovali, zato pa naj vedo, da tudi madžarsko ljudstvo ne bo jedlo tako vroče juhe, kot bi jim jo morda skuhal rad Mussolini!

Nastop Delavskega odra „Svobode" v Ljubljani

(Narodno gledališče v Ljubljani, 30. aprila ob 20 uri).

„KRIZA".

Socialna drama v 6 slikah. Spisal Rudolf Golouh. Režiser: Bratko Kreft.

Osebe:

Ivan, urednik.
Ana, njegova sestra.
Martin, Puntar, Peter, } delavski zaupniki.
I. delavec.
II. delavec.
III. delavec.
I. delavka.
II. delavka.
Invalid.
Delavec.
Vohun.
Vratar.
Osek, ravnatelj tovarne.
Goldmann, Vanillini, Couchard, Skop, Mešnik, odvetnik. } akcionarji d. d.
Neznanec. (Puntar.)
Štempihar, Verlot, } delavska voditelja.
I. nasprotnik.
II. nasprotnik.
III. nasprotnik.
Vladni svetnik.
Sluga.
Delavci, delavke, otroci.

Slike: I. Zborovanje delavstva. Štrajk. II. Seja akcionarjev d. d. Štrajk. III. Štrajk. Cesta. Spopad. — Odmor. — IV. Eno leto pozneje. Uredništvo. Razkosanost delavskega pokreta. V. Racionalizacija. Kolodvor. V tujino. VI. Livarna. Obnovljenje dela. V delu je rešitev. Simbol dela. Konec.

Izjava socialističnega delegata na občnem zboru konz. društva za Slovenijo v Ljubljani

Sodrug Mlinar je na občnem zboru Konzumnega društva za Slovenijo podal naslednjo izjavo:

Cenjeni sodrugi in sodružice!

Spoštovani zadrugarji!

Pokrajinski odbor SSJ mi je naročil, da pozdravim v imenu stranke občni zbor Konzumnega društva za Slovenijo.

Dovolite mi, da v nekaj stavkih izrečem ta pozdrav.

Delavski razredni pokret je gibanje za emancipacijo proletarijata in za novo socialistično človeško družbo.

Gospodarske delavske organizacije so v tem pokretu važna komponenta kakor politična stranka, strokovne ali kulturne organizacije. Zaradi tega smatram, da je prav in potrebno, da temu občnemu zboru želimo najboljši uspeh v dobrobit celotnega pokreta.

Gospodarske organizacije so grajene na realnih življenskih razmerah, zaraditega je predpogoj njih zdravega razvoja realna matematika na eni strani, na drugi strani moralna sila emancipacijskega stremljenja in požrtvovalne nesebičnosti v interesu zadružne celokupnosti, kar pomeni veliko vzgojno nalogo, ki jo ima zadružništvo v pokretu.

Gospodarske organizacije brez te duše ne bi bile več delavske in še manj socialistične.

Z veseljem pozdravljam, da je zadružništvo najhujšo krizo prebolelo in želim, da današnji občni zbor iznova enodušno pokrepi in združi vse zdrave sile, ki so potrebne za vršitev nalog te važne panoge pokreta.

Še eno bi rad omenil. Delavske zadruge so del delavskega pokreta in morajo uspevati in služiti svojemu pravemu namenu le tedaj, če so naslonjene na delavskorazredne organizacije, torej tudi na politično stranko. Zaradi tega smatram, da je potrebno med vsemi temi organizacijami lojalno in sodružno aktivno sodelovanje brez pridržkov.

Naša organizacija, bodisi politična, gospodarska ali katerakoli, je družba enako hotečih, za isti cilj se borečih bojevnikov, miselnih prijateljev, razrednih sovrstnikov, med katerimi mora absolutno vladati sodružna solidarnost.

Morda bo kdo dvomil v resničnost teh besed, ali vendar so resnične, ker le duh, duševnost, zdrava svetovna naziranja osvajajo svet in zmagujejo.

V tem smislu pozdravljam občni zbor v zavesti, da je tudi Vaša želja in namen, da gospodarske organizacije ustvarijo delavstvu socialno pozicijo in da delavstvo vzgoje v zavedne bojevnike za socializem.

Soglasni sprejem in odobritev poročil načelstva in nadzorstva mi priča, da je v Vas volja za resno delo in za sodelovanje z vsemi panogami socialističnega pokreta. V tem vidim najsigurnejše jamstvo za okrepitev našega socialističnega pokreta.

Združimo vse svoje sile!

Dnevne novice.

Naročniki, pozor! Sporočamo tem potom našim p. n. naročnikom in čitateljem, da bo vsled delavskega praznika 1. maja, ki pade na torek, torej takrat, ko izide tudi naš list, morala iziti dotična številka Delavske Politike poprej, t. j. skupno s prvomajsko številko!

Izlet krajevne organizacije SSJ v Ljubljani se je končno vršil v nedeljo, dne 22. tm. popoldne ob 13. uri iz Ljubljane, na Ježico, Gamelje, Tacen, Št. Vid in Ljubljano. Kljub precej neugodnemu vremenu je bila udeležba lepa. Z zastavo in dvema vozovoma ter z oddelkom godbe se je izvršil izlet v najlepšem redu. Posebej moramo še omeniti pozdrave na tem izletu, med katerimi naj omenim zlasti pozdrave v Gameljah, ki so bili izrečeni v imenu politične, ženske in kulturne organizacije. V Gameljah in v Tacnu je sviral poleg ljubljanske godbe še izborni tamburaški zbor ter s tem pripomogel, da se je prireditev tako lepo izvršila. Ob slovesu smo si ob sodružnih pozdravih zaklicali: na svidenje!

Delavska zbornica v Ljubljani je sklenila na svoji včerajšnji seji sklicati takoj po končanih volitvah obratnih zaupnikov konference teh zaupnikov v vseh večjih krajih Slovenije. Na teh konferencah bo Delavska zbornica zlasti razložila vsem izvoljenim zaupnikom kompetenco njihovega udejstvovanja, ki je z ozirom na pomanjkanje zakonitih določb, napram delavskim zaupnikom v Avstriji znatno omejena. Gotovo pa je, da velja za delavstvo slej ko prej še vedno načelo: le v organizaciji je moč! V politič. boju pa zahtevamo uvedbo modernega zakona o obratnih zaupnikih, ki bo zaupnika tudi ščitil. Dokler tega ne bo, bodo vsi pravilniki le Blažev žegen.

Žrtve Gosarjevega pravilnika. Dr. Gosar je izdal svoj čas pravilnik za volitve obratnih zaupnikov, ni pa pomislil, da je treba za te zaupnike tudi zakonite zaščite, da jih ne bodo kapitalisti metali neusmiljeno na cesto. Sedaj so volitve delavskih zaupnikov pri kraju in Delavska zbornica beleži že nešteto odpuščenih zaupnikov, ki so se zatekli k njej za pomoč. Zbornica je sklenila po svojih skromnih sredstvih zaupnike podpreti. V ostalem pa teče tožba, ki jo vodi zbornica v tej stvari za mežiške zaupnike. Od izida te tožbe je odvisna ravno zaščita naših izvoljenih zaupnikov.

Občinske volitve na Koroškem. V nedeljo so se vršile na Koroškem občinske volitve v vseh občinah, razen Celovca in so socialisti povsod napredovali. V nekaterih občinah so tudi Slovenci dosegli nekaj novih mandatov. Podrobnih poročil še nimamo.

Delavski boji v Nemčiji. Kakor znano, je bilo pred kratkim v saški kovinarski industriji izprtih okrog 250.000 kovinarjev. Toda ta borba se je sedaj še poostrila s tem, da sta obe stranki odklonili vse razsodiščne razsodbe. Tekom tega tedna se bo poskusilo pred državnim ministrom dela doseči sporazum.

Axelrodova smrt. V Berlinu je te dni preminul sodrug Axelrod, soustanovitelj ruske socialno demokratične stranke, in sicer v starosti 78 let.

Avtobus izpodriva železnico. Kot poroča »Prager Presse« iz New Yorka, je nastopil avtobus ofenzivo proti železnici. V Zedinjenih državah Severne Amerike se je osnoval trust iz 232 avtomobilskih družb s kapitalom od 150,000.000 dolarjev, ki se imenuje »National Motor Bus Association«. Ta trust bo organiziral avtomobilske vožnje v največjem štilu po celi Severni Ameriki. Iz New Yorka v Los Angeles (Kalifornija), torej od Atlantskega oceana do Velikega oceana bo trajala vožnja z avtobusnim vlakom 6 dni in noči ter bo stala 56 dolarjev in 50 centov (3164 Din). To je za polovico manj, kot stane vožnja po železnici. Zaenkrat bosta vozila dva vlaka dnevno. Avtobusi so opremljeni z vsem modernim konfortom; isti imajo spalne naprave, jedilnice ter lastne kuhinje, kakor sploh vse udobnosti, ki jih nudijo amerikanske železnice. — Glasom neke prometne statistike je bilo v minulem letu v Zedinjenih državah 95.000 avtobusov v prometu, ki so skupno prevozili več potnikov kot vse ameriške železnice. Isti trust, ki bo v kratkem uvedel transkontinentalno službo, namerava pozneje uvesti tudi zračni obrat. To je sicer tudi napredek, od katerega pa ne more proletariat ničesar pričakovati in mu je lahko preje v škodo, kot v dobiček, dokler si ne bo osvojil delovnih sredstev.

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš. 10

Najbolj hudo mu je bilo po nedeljah. Jezil se je nad bolniki, ki so ga ovirali, da ni mogel takoj po obedu pobrisati. Neko nedeljo, ravno opoldne, je eden izmed bolnikov izdihnil. Veliko dela in preglavic je bilo ž njim. Matjaž je že komaj čakal, da se spravi na oni svet.

Kakor hitro pa je bil mrlič v bolniški sobi, ga je moral s tovarišem spraviti v mrtvašnico. Tisti dan pa je bil sam. Tovariš je imel dopust.

Matjaž je z dekletom, ki ga je kmalu na svojih nočnih pohodih izstaknil, imel sestanek. Kmalu po obedu. V mrtvašnico je bilo precej daleč. Zlasti pa tisto nedeljo. Na koncu v kotu bolniškega parka je bila. Predaleč za Matjaža, kateremu se je mudilo k dekletu. Zato ni imel časa veliko se ukvarjati z mrtvim človekom. Naložil ga je in spravil v drvarnici.

»Bom že zvečer crknjenega hudiča spravil v kamro . . . Sedaj ni časa.« Tako si je rekel in ga pustil med drvami. Vrnil se je sredi noči. Utrujen, pijan vina in sladkostrastnih trenutkov, ki jih je preživel z dekletom na gostilničarjevem gumnu. Na mrliča je pozabil. Dekle, ki so drugi dan zjutraj morale po drva, so zagnale divji krik. Kljub temu mu niso povedale ničesar, ko je prišel na zajtrk. Iz maščevanja, ker se je vedno norčeval iz njih in ker nobene ni maral. Niti po zajtrku se ni spomnil na mrliča.

Ob osmih je prišel zdravnik. Bil je že v mrtvašnici.

»Kje pa leži štev. 72, ki je včeraj umrla?«

Tedaj se je Matjaž spomnil. Tedaj se je zdramil iz sanj veselo prečute noči. Ni vedel, ali se naj smeje ali opravičuje.

»Gospod doktor . . . v drvarnici je . . .«

Doktor je bil ves iz sebe. Komaj se je seve zadržal, da ni butnil v smeh. Vendar ni pomagalo ničesar. Matjaž je moral na pot. Odpustili so ga. In kadar je pripovedoval zgodbo o mrliču v drvarnici, jo je vedno končal z dobrodušnim vzdihom: »Enega hudiča sem spravil v drvarnico, drugega pa na svet. Ves sem bil neumen. Nič nisem pazil. Deklina je zanosila.

Hej, fantje!

»Jaz imam že sina . . .«

Tako je govoril, kadar je bil pijan in v družbi, ki jo je ljubil in ki ji je lahko zaupal take skrivnosti. Sicer je skrbno skrival svoj greh. Z Lecnom sta si bila dobra. Leonu je zaupal. Marsikaj mu je povedal. Tako kakor je mislil. Zlasti je rad govoril o dekletih, naravnost in brez olepšanja. S kmečko fantovsko besedo, katere Leo v zadnjem času ni mogel prenašati. Prerobata, preprostaška, pretrda mu je bila. Zakaj v njem je živelo še tisoč sanj . . .

— — —

Povedal mu je zgodbico o Binici. Tudi o svojih sanjah je govoril. Zaletel se je v pripovedovanje. Ni mogel več prekiniti, ko je začel. Naletel je na Matjaža in mu je povedal. Tako tujega se je čutil, tako zapuščenega, onemoglega ob velikem razočaranju, ki mu ga je pripravila noč zadnje veselice. Matjaž ga je verno poslušal. In če bi mu pogledal v polsvitu slabo razsvetljenega hleva Leo v oči, bi videl v njih lahen nasmešek. Smehljaj sočutja izkušenega človeka, kakoršnega se je Matjaž smatral. Vsaj pri ženskah. In ko je Leo končal, je začel on:

»Nikar se ne gnjavi. Babe so babe. Vsaka išče samo eno. Vi, gospodje, se tako razpasete v svojih sanjah, da včasih sploh ne veste več, da je fant — fant, dekle — dekle. Toliko se učite, velikokrat pa niti ne veste, zakaj je bog ustvaril dvoje sorte ljudi. Tistega, kar popi pravijo, bi vi vendar ne smeli verjeti. Študirate po mestih, pa ste taki kot popje. Mi tega nimamo. Dokler si mlad, si mlad. Nikar ne glej deklet, kakor nedeljski lovec zajca. Saj dekleta ne gledajo in ne mislijo tako. Oj, kaj vse mislijo! Ti še tega ne veš. In pogovarjajo se ravno tako mastno, ravno tako debelo, kot mi. Samo, kadar smo v družbi, ob belem dnevu, se drže kot lilije bele. Kadar pa sta sama in je noč pa kaj mehkega v bližini, hej, hej, takrat pa zacvetejo . . . Samo tega čakajo. Kakor mi. Vsi smo krvavi pod kožo. Zakaj se jeziš nad tisto deklino? Saj jih je vse polno na svetu. Poslušaj! Povedal ti bom dogodek, ki sem ga res doživel. Ni izmišljena zgodba.

Pred letom je bilo. V soboto zvečer. Šla sva s Kolarjevim hlapcem na lov. Na fantovski lov. Precej slabo je bilo. Meni ni hotela odpreti tista, ki sem jo iskal. Slišal sem pozneje, da je bil nekdo drugi pri njej. V hudomušnosti sem naščuval tovariša, da sva šla skupno k njegovi deklini. Tema je bila kot v krtovi deželi. Ob vsaki kamen sva se spodtaknila. In veter je pihal. Splaziva se pod njeno okno.

(Dalje prihodnjič.)

Mosetizh Jos.: Uslužbenski davek po zakonu o neposrednih davkih z dne 8. februarja 1928. Priredil Josip Mosetizh, finančni svetnik. V Ljubljani 1928. Strani 79 in tabele. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena Din 18.—, s poštnino Din 20.—. — S 1. aprilom je stopil v veljavo novi Uslužbenski davek, katerega plačevanje se bistveno razlikuje od dosedanjega načina obdačbe teh dohodkov. Finančni svetnik Jos. Mosetizh je izdal zdaj knjižico, ki obsega nove zakonske odločbe, pravilnik in vse izvršilne predpise ter tolmačenje posameznih zakonskih določb. Na posameznih primerih, ki so v knjižici izvedeni, je pojasnjeno, kako se izračunava novi davek. Knjigi so pridejane tudi tabele z davčnima lestvicama ter obrazci za neposredni davek. Knjiga bo gotovo dobrodošla vsem prizadetim krogom.

VII. Ljubljanski velesejem. Čimdalje bolj se bliža zaključek roka za priglaševanje k udeležbi na letošnjem Ljubljanskem velesejmu, ki se vrši od 2. do 11. junija. Dosedaj priglašeni razstavljalci so zasedli že večino razstavnega prostora in kdor še reflektira na lepo in ugodno mesto, naj se takoj prijavi. Reklama in propaganda sta zlasti v današnjem času splošnega zastoja in gospodarskega boja podjetju prepotrebni. Vsak industrijalec, obrtnik in veletrgovec, ki se poslužuje velesejma res dobrega renomeja, mora uvideti neprecenljivo korist, ki mu jo nudi taka razstavna institucija s svojo sistematično, vsestransko razvito, ogromno reklamo, saj more samo od nje pričakovati uspehov. Velesejem je organizirana skupna reklama vseh razstavljalcev v prid vsakemu posamezniku.

Iz stranke.

Oblastna konferenca za ljubljansko oblast SSJ se bo vršila dne 20. maja 1928. Krajevne organizacije so bile o konferenci že obveščene. Te dni dobe še podrobnejša navodila. Prosimo pa vse krajevne organizacije, da takoj izvedejo naročila, ki so jim bila dana z omenjeno okrožnico. — Oblastni odbor.

Majski spis za leto 1928

je pravkar izšel z bogato in zanimivo vsebino v prozi in pesmih. Majski spis se razpošilja vsem organizacijam in zaupnikom ter posameznikom, ki so ga naročili ali ga naroče.

Čitajte in kolportirajte Majski spis!

Sodrugi! Sodružice!

Kriza! Kriza! Kriza!

Na predvečer Praznika Dela vprizori ljubljansko delavstvo v Narodnem gledališču izvirno slovensko socialno dramo »Kriza«, ki jo je spisal sodrug Rudolf Golouh. Pri predstavi sodeluje nad 60 ljudi, železničarska godba »Zarja« in delavski pevski zbor »Cankar«. Igralci so povečini sami delavci in delavke. Dolžnost ljubljanskega delavstva je, da s svojim obiskom moralno in materijelno podpre prvi nastop »Delavskega odra« »Svobode«. Igra bo vseskoz zanimiva, saj je vzeta iz sredine našega življenja: trpljenje slovenskega delavstva, številne redukcije, izseljevanje v tujino, raztrganost političnega gibanja, kriza kapitalistične povojne produkcije itd. Vstopnice se dobijo, kakor smo že poročali, pri sodrugu Štuklju v pisarni prosvetnega odseka Delavske zbornice v Gradišču 2. Ker je za vstopnice v zadnjih dneh bilo precej zanimanja, opozarjamo vsakogar, da si jih pravočasno preskrbi. Pisatelj sodrug Golouh bo pri predstavi navzoč. Režijo vodi sodrug Kreft Bratko. 30. aprila mora ljubljansko delavstvo zasesti do zadnjega kotička Narodno gledališče, ker bo prvič v zgodovini slovenskega delavskega kulturnega gibanja delavstvo samo nastopilo z igro, ki obravnava njegovo življenje in trpljenje. Vprizoritev je zvezana z velikimi materijelnimi stroški. Vsi sodelujoči so že tri tedne posvečali ves svoj prosti čas, ki jim preostaja od dnevnega dela, študiranju drame. Vaš poset jim bo obenem moralno zadoščenje za ves trud. — Delu čast in oblast! — »Delavski oder«.

Maribor.

Mariborsko narodno gledališče.

Torek, 24. aprila, ob 20. uri: »Jesenski manever.« Ab. C. **Premijera.**

Sreda, 25. aprila, ob 20. uri: »Dva bregova.« Ab. D. Kuponi.

Premijera »Jesenskega manevra« se vrši v torek, 24. aprila na mariborskem odru. Gledališče je storilo vse, da bo uspeh te ljubke operete čim večji.

Seja občinskega sveta.

V četrtek, dne 19. aprila, je imel mariborski občinski svet sejo z zelo obsežnim dnevnim redom, ki pa ni bil izčrpan in se bo ta teden seja nadaljevala. Na splošno začudenje je vodil sejo podžupan g. dr. Lipold, kar sicer ne bi bilo nič posebnega, toda do sedaj je to bila pri nas redkost in prav posebno je prejšnji župan dr. Leskovar pazil na to, da njegov namestnik ni dobil mnogo prilike, predsedovati občinskim sejam. Na vsak način pa ima to svoj pomen!

Po kratkih poročilih je hotel g. podžupan preiti na dnevni red. S. Bahun pa vstane ter prosi za besedo k pravilniku. Podžupan mu besedo podeli.

Bahun: »Pričakovali smo, da bo g. podžupan poročal o zadevi, ki je zelo velikega pomena za občinsko gospodarstvo, to je: o končanem procesu med mestno občino ter vojaškim erarjem glede najemnine vojašnic. O tem smo čitali v raznih časopisih in je torej bilo pričakovati, da bo g. župan občinskemu svetu o tej zadevi uradno poročal.«

Podžupan dr. Lipold: »Saj smo nameravali to zadevo pozneje v tajni seji obravnavati.«

Nato socijalisti: »Oho, oho, v tajni seji! Nikakor ne! V javni seji bomo razpravljali o stvari, ki je služila klerikalcem kot glavni volilni šlager pri zadnjih občinskih volitvah in ki je tvorila krono demagogije, ki pa je za mestno občino izgubljena.«

Nato poroča podžupan, da je sloviti Leskovarjev proces glede najemnine treh mariborskih vojašnic v zadnji instanci propadel. Več g. podžupan ni povedal. Nato se je priglasil za besedo s. Grčar, ki je naglašal, kako so klerikalci njega kot bivšega župana napadali, ker ni on že tedaj tožil erarja, ampak da je morala mestna občina čakati na njegovega naslednika dr. Leskovarja, ki da je imel velik pogum in mnogo smisla za interese mestne občine in ki je takoj vložil tožbo. Za s. Grčarjem je govoril g. dr. Leskovar, ki se ne more dovolj načuditi, kako je mogla biti ta pravda, ki jo je vodil on kot župan in advokat osebno, zgubljena. Pravi, da je bila tožba zgubljena radi formelne napake!

Tožiti bi se bilo moralo za odškodnino, namesto za najemnino. Končno pogreva g. Leskovar staro frazo, češ, da ni sodrug Grčar hotel, da bi si bila pustila občina po sodišču odmeriti najemnino. Dr. Leskovar pa predobro ve, da bi bila morala za odmerjenje mestna občina plačati velikanske takse, ne da bi imela zagotovilo, da bo erar tudi plačal večjo najemnino. Sicer pa je dr. Leskovar imel kot tedanji mestni svetnik, načelnik pravnega odseka in pravni zastopnik mestne občine dovolj prilike, tozadevne predloge staviti. Toda tega ni storil, ker klerikalci sami niso želeli, da bi socijalistični župan tudi najmanjši uspeh dosegel.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Celje.

Protestni shod stanovanjskih najemnikov, ki ga je sklicalo »Društvo stanovanjskih najemnikov« preteklo soboto, je bil izredno dobro obiskan. Nad 400 ljudi je prišlo, da protestirajo proti ukinitvi stanovanjske zaščite. Shodu je predsedoval s. Komavli, poročal pa je s. Vencajz iz Ljubljane. Za njim je burno pozdravljen govoril naš poslanec s. Petejan, ki je v stvarnem in lepem poročilu obrazložil potek boja za in proti stanovanjski zaščiti, boja, ki je postal hud, posebno potem, ko je s. Petejan predložil v narodni skupščini nujni predlog za podaljšanje zaščite najemnikov. Govor s. Petejana je napravil na zborovalce globok vtis. Sodr. Petejan je med govorom in ob zaključku žel burne aplavze. Govorila sta na kratko tudi ss. Böhm in Leskovšek, ki sta se v imenu delavskih strokovnih organizacij pridružila zahtevam najemnikov. Solidarnost so izjavili tudi državni uradniki in upokojenci. Predsednik shoda je na to poročal o stanovanjski krizi v Celju ter prečital resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta z dodatkom, naj oblastni odbor odloži deložacije v bivši Rebekovi hiši, kjer je prizadetih sedem družin. Na shod sta bila povabljena tudi poslanca dr. Pivko in dr. Hodžar. Poslanec dr. Pivko (SDS) se je brzojavno opravičil, ker je bil v Beogradu zadržan, dr. Hodžar (SLS) pa se vabilu ni odzval, čeravno je bil isti dan v Celju. — —

Občinska seja, ki se je vršila v petek, je bila v toliko zanimiva, da smo slišali glas hišnih lastnikov, ki so v njihovem dopisu na občinski svet napisali, da občinsko zastopstvo nima pravice se vmešavati v stanovanjsko vprašanje. So res tiči, ti božji hišni posestniki, ki so pozabili na obljube, ki so jih tudi v tem vprašanju servirali volilcem pri lanskih občinskih volitvah. No, kljub »protestu« je občinski svet z večino glasov sprejel tozadevno resolucijo. Na dnevnem redu so bila poročila odsekov, ki so bila skoro vsa soglasno sprejeta. Pri slučajnostih se je občinski odbornik g. prof. Cestnik pritoževal nad pisavo »Jutra«, ki je napram klerikalcem premalo kavalirsko in poroča netočne stvari. Dobro bi bilo, da se tudi »Slovencu« od merodajne strani namigne, naj bo v poročilih iz Celja nekoliko bolj objektiven. Sicer pa se nam zdi, da so nekateri gospodje preveč občutljivi, kadar se o njih piše. Ko pa oni pišejo o nasprotniku neresnične stvari, je za nje stvar v redu.

Mestno gledališče vprizori v soboto 28. tm. ob 20. uri in v nedeljo 29. popoldne ob 16. uri »Dogodivščine vrlega vojaka Švejka v svetovni vojni«. Naslovno vlogo igra ravnatelj g. Bratina, ostale vloge pa so v rokah najboljših celjskih igralcev. Vstopnice se prodajajo v knjigarni Goričar & Leskovšek.

Mežica.

Mežica. Dramatični odsek »Svobode« v Mežici vprizori v društveni dvorani nad konzumom v nedeljo 29. aprila in v torek 1. maja gledališko predstavo »R. U. R.« (Rossum's Universal Roboto). Kolektivna drama v 3. dejanjih s predigro, spisal Karel Čapek. Začetek ob 3. uri popoldne. Nihče naj ne zamudi te zanimive predstave. Vstopnice se dobijo v predprodaji v konzumu. Preskrbite si jih pravočasno! Za obilno udeležbo se priporoča odbor.

Krzna.

Bela krzna nimajo za okras sobe nobene vrednosti, če zares niso čisto bele barve.

Taka krzna lahko zmeraj čistite z „RADIONOM“ brez velikega truda.

Napravite raztopino „Radiona“ v mrzli vodi in krtačite s to raztopino krzno v ravnih potezah.

Nato morate s čisto vodo dobro izprati, da izgine „Radion“ in nesnaga.

Potem posušite krzno v blagi toplini, a na to ga okrtačite, pa bo kot novo in belo kot sneg.

Smrtna nesreča v Trbovljah.

V soboto, dne 14. aprila je na popoldanski tretjini ob pol 9. uri zvečer v rovu Terezija zasulo dva rudarja in sicer Josipa Uršič in Franca Bukovec. Prvi je ostal mrtev, medtem ko se je posrečilo drugega rešiti. Kakor se poročila glase, je bilo delo v redu opravljeno in izgleda, da je vzrok nesreči zgolj nesrečni slučaj. Tako se pri vsaki izvršeni nesreči ugotovi in koncem konca je le navadno rudar sam kriv svoje nesreče. To pa ne drži, če ne bi bil v rudnikih tisti nesrečni priganjaški premijski sistem, ki delavca vedno dalje goni k večji storitvi, da pri tem popolnoma pozabi na svojo osebno varnost.

V tem slučaju je ugotovljeno, da je ta dva rudarja zasul zasipni materijal. To se pravi, da se je nahajal njun odkop pod že izkopanim odkopom, katerega so potem zasipali. V tem slučaju bi se morala pustiti vmesna stena premoga v debelini 50 do 100 cm. Odvisno od kompaktnosti premoga. Tukaj sta pa ta dva pobrala premog čisto do zasipnega materijala. To ni pravilno. Drugič se nahaja navadno med premogovnim slojem takozvana Platte (kamen), ki se na mestu zameče in na njega zasip izvrši; ta pride v prvem slučaju v tla (Sohle), v drugem pa v strop (Firste). Tak kamen potem ostane zmeraj nevaren, da prodre slab strop in povzroči zasutje. Na tem odkopu pravega pritiska (Druck) ni bilo, oporno lesovje nepolomljeno, za prihodnjo oporo (Zimper) založena (eingestreckt) stojka (Stempel) postavljena; pokojni Uršič je delal še prostor za prečnik (Riegel) in v tem trenutku ga je zasulo. Tukaj je čisto gotovo, da je moral zadeti v tak kamen, ki se je iz stropa izluščil, mu izbil stojko ter s tem udrl prosto pot zasipnemu materijalu. Zakaj, če bi to dejstvo ne bilo, da bi to kamenje ne bilo vzrok, potem bi bil moral biti pritisk večji, kar bi povzročilo večjo pažnjo prizadetih, ali pa v slučaju nevzdržnosti hiter beg.

Torej na vsak način to ni zgolj nesrečen slučaj, temveč je to pogrešen sistem dela, pri čemur se glavna pažnja polaga na visoko storitev (Leistung), a za varnost delavčevo se pa vse premalo briga.

Iz ugotovljenega zahtevamo od rudarske oblasti, da odredi, da se ves kamen (Platte) izvozi iz odkopov, pod katerimi se bodo delali novi odkopi, na kraje, kjer se bo onemogočilo ta način zasutja.

Kajti ne gre, da bi se zgolj zaradi dobička TPD uničevala človeška bitja ter prepuščale njih bedne družine, oropane svojih hraniteljev, nemilosti usode.

Od TPD pa zahtevamo, da otročičem in vdovama, katerim je tako pogrešen sistem dela in priganjaški sistem za čim večjim profitom vzel očeta in moža, nakazuje polno pokojnino in odškodnino.

Trbovlje.

Na protestnem shodu dne 22. 4. 1928 ob 9. uri dopoldne v dvorani Delavskega doma je trboveljski proletarijat soglasno protestiral proti odpustu 11 mariborskih železničarjev iz državne službe. Zbrano delavstvo se priključuje protestu mariborske resolucije.

Na predvečer 1. maja priredi dramatični odsek »Svobode« igro »Hlapec Jernej«.

V petek, dne 20. aprila se je vršil v Delavskem domu širši sestanek

vseh različnih delavskih socialističnih frakcij, na katerem se je soglasno sklenilo, da letošnji prvi majnik trboveljsko delavstvo praznuje tako enotno, kakor ga je praznovalo 1919 in 1920 in sicer po sledečem sporedu: 1. Dramski odsek trboveljske »Svobode« priredi na predvečer prvega maja v dvorani Delavskega doma predstavo »Hlapec Jernej in njegova pravica«. Na dan prvega maja priredi delavska godba na pihala ob 4. uri zjutraj budnico. Ob 9. uri dopoldne se vrši na dvorišču Delavskega doma pozdravni govor, takoj na to manifestacijski sprevod v trg Trbovlje in nazaj v Delavski dom, kjer se vrši ob 10. uri javen ljudski shod s sledečim dnevnim redom: Pomen Prvega Majnika za delovno ljudstvo. Po sklepu vseh zaupnikov, govorijo na shodu samo domači govorniki.

Dne 29. marca t. l. se je vršil v ljudski šoli v Trbovljah občni zbor zadružne elektrarne, za katerega je vladalo med člani že več tednov veliko zanimanje. Prvič radi tega, ker so na lanskem občnem zboru člani obsodil politiko demokratov, kateri so proglasili to elektrarno za svojo strankarsko domeno. Lansko leto je namreč potekla triletna doba 5 članom nadzorstva ter bi moral odbor staviti na lanskem občnem zboru med dnevni red volitev nadzorstva, čemur se je pa uprl. Zato so člani vložili, kot to predpisujejo pravila, 8 dni preje predlog, da se naj stavi na dnevni red volitev nadzorstva. Predlog je bil z 56 proti 16 glasovom sprejet, nakar se je prešlo k volitvam in so bili izvoljeni v nadzorstvo in odbor od vseh treh političnih strank. To seveda demokratom ni bilo všeč, da niso oni s svojo listo prodrli, ker so mnenja, da imajo samo oni pravico, vladati, drugi pa plačati in molčati zato so tebi nič meni nič vztrajali naprej v odboru in se niso ozirali na voljo zadružnikov. Vložili so pritožbo proti volitvam pri okrožnem sodišču, katera pa še do danes ni rešena. Kaj je vzrok, da pritožba ni rešena, je drugo vprašanje. Mi bi o tem občnem zboru sploh ne pisali, a gre za to, da branimo svoje pravice kot člani zadruge, ki uporabljamo gotovo precej več elektrike, kot morda kdo od gospodov šarfmaherjev; drugič pa radi tega, ker je na letošnjem občnem zboru bil globoko užaljen čut delavstva. Kdor pozna v Trbovljah gospodarske razmere, mora reči, da je to kotlina brez vsake obrti, ki bi svoje produkte izvažala in ki bi imela popolno samostojnost. Vse, kar je v naši kotlini, je strogo navezano na premog; prvič delavstvo, še veliko bolj so pa navezani trgovci in obrtniki na delavstvo. Prav gotovo bi delavci trgovcev in obrtnikov prav nič ne pogrešali, ker je zadružna misel že toliko razvita, da lahko zadosti vsem potrebam delavstva.

Po povojnih letih je vladala v Trbovljah med delavstvom in tukajšnjimi trgovci in obrtniki še nekakšna harmonija. Obrtniki in trgovci so bili več ali manj v boju napram delavstvu vzdržni. To je danes popolnoma odnehalo. Takozvani premožni sloji, kase sami nazivajo, si prizadevajo, da na vsak način preprečijo konsolidacijo delavstvo hujskati proti socialistom ter grajati vih sestankih, posebno od takrat, ko so pritegnili par kalinov iz delavstva v odbor, da se sklepa, na kakšen način nameravajo delavstvo hujskati proti socialistom, grajati občinsko gospodarstvo. Še celo »Jutro« je moralo priznati, da socialisti na občini delujejo pošteno in v interesu vsega občinstva — pa so dotičnega dopisnika zato napadli in mu grozili ter očitali, da je menda celo komunist. Rekli smo, da sta vladala do vojne mir in strpnost obrtnikov in trgovcev do delavstva. Odkar so pa dobili v Trbovljah premoč nad temi sloji nekateri novi ljudje, o katerih se pravzaprav ne ve njihova preteklost, nas dosti ne briga. Ti ljudje delajo sedaj lepo in grdo vreme in ti so krivi, da so zavladale take razmere. So taki nadalje, ki si upajo na občnem zboru izjaviti, da kdor ni posestnik, ne more biti gospodar. V odbor elektrarne morajo biti voljeni samo posestniki, nikakor pa ne korporacije po članih, kateri sami niso posestniki. Pred 18 leti je bil n. pr. g. Pavlin izvoljen zastopnik delavske konzumne zadruge, katerega je poslalo članstvo (s. Siter) v odbor elektr. zadruge, ki tudi ni bil posestnik.

Končamo kratko: 29. marec je zarezal globoko brazdo med delavstvo in trboveljskimi demokrati; odgovornosti ne prevzamemo, ker rokavica je padla. Preskrbeli bomo, da se pojmi razčistijo: ali je tukaj delavec radi obrtnikov ali obrtniki in trgovci radi delavstva!?

Črna.

Že zadnjič smo poročali o ponovnih redukcijah delavstva pri svinčenih rudnikih v Mežici in Črni. Danes pa hočemo povedati tudi o vzrokih. Predno pa govorimo o teh, moramo ugotoviti, da se je ta družba (Angleži) s pomočjo naših jugoslovanskih paznikov, njenih najponižnejših hlapcev, popolnoma prikrojila našim balkanskim metodam izkoriščanja delavstva in da, če bo šlo tako naprej, bo kmalu dosegla svoj najvišji akord. Da ne bo kdo mislil, da pavšalno obrekujemo, bomo kar številke povedali. V letu 1927 je bilo pri nas 48 nezgod; od teh **5 smrtnih, 37 pod 4 tedne** in 6 nad 4 tedne bolovanja. Te številke dovolj jasno govore, kako je za varnost življenja delavca tukaj preskrbljeno. Tem bolj pa je pri nas preskrbljeno za kaznovanje delavstva. Tako smo v tem letu na samih kazni vplačali 15.084 Din. Posebno prednost ima v tem neki nadpaznik v rovu Igerčevo, kateri smatra za svojo dnevno molitev to, če nahruli delavce za prvi prestopek: Vas bom kaznoval z 20 Din, drugič pa dobite nogo v r...

Sploh se vpije in zahteva povsod vedno večjo storitev. Upeljavajo se v vedno večji množini vrtalni stroji, pri katerih je delo tako naporno, da bo malokateri rudar vzdržal 8 do 10 let. Pa ne samo to, s temi stroji se napravi toliko, da, kjer je bilo poprej treba za gotovo storitev 90 kopačev, se jih sedaj rabi samo 27. V tem leži vzrok, zakaj podjetje v vedno večjem obsegu reducira delavstvo, ne pa v krizi oddaje svinca. Mislili smo, da, ko bo dobil visokokulturni Anglež te rudnike v svojo last, da bo imel vsaj kolikor toliko socijalnega čuta z nami; ali bridko smo se varali. Zdaj vemo, da milost gospodova nas ne bo rešila, temveč le razredna sila nas samih. Zatorej rudarji, vsi v organizacijo ZRJ.

Senovo.

Krajevna organizacija SSJ na Senovem priredi veliki shod dne 29. aprila ob 10. uri dopoldne v prostorih Delavskega doma. Poročali bodo s. Petejan o političnem položaju v državi in s. Krušič iz Trbovelj. — Delavci, udeležite se polnoštevilno.

Hrastnik.

Iz kemične tovarne v Hrastniku.

Sodrug urednik! Zopet se obračamo do Vas, da priobčite sledeči članek iz naše tovarne:

Pazniki res niso delavcem nikjer priljubljeni, a to, kar dela pri nas neki nadpaznik, pa presega že vse meje dostojnosti. Sam pravi, da je b...., večkrat je pijan in ne ve kaj dela. Pozabi čestokrat na to, da ne zaznamuje pravilno dnevnic, ali pa sploh pozabi; te pritožbe se stalno ponavljajo, le čudimo se, da ravnatelj to stanje trpi. Zadnjič se je ponesrečil delavec pri peči na levem očesu; lahko bi bil ob življenje. Ko je pa videl nadpaznik tega delavca, da je ves s krvjo oblit, pa reče: »Tega pa je najbrže solnce obsijalo!« Tako se možakar šali, ako se delavcu zgodi nesreča pri delu. Imamo tudi nekega vpokojenca, ki dobiva prejšnjo pokojnino, pa dela dnevno po 20 ur že skozi tri mesece, t. j. dve in pol dnevnice, za dva in pol delavca in to sedaj v času velike delavske brezposelnosti. Vse polno sličnih stvari se godi pri nas, ki bi se dale odpraviti z resnim in skupnim delom. Ali kaj se hoče, ker smo med seboj skregani; eden drugemu privoščimo vse slabo, vsi skupaj ne privoščimo najrevnejšemu slane vode, potem pa se še čudimo, da je tako. Tako ostane, cenjeni sotrpini, in to toliko časa, dokler ne spremenimo našega pasjega mišljenja; do tedaj pa udri po nas do izpametovanja! Trpin!

Velenje.

Na velikonočni pondeljek se je vršil pri nas, v prostorih hotela Raka, nad vse impozanten shod. Tako lepega števila poslušalcev že dolgo nismo videli na kakem shodu. Poročal je sodr. narodni poslanec Petejan o »Protestu proti praznovanju šihtov«, ter o političnem položaju rudarjev. Poslušalci, sami rudarji, ki se jih je dnevni red tikal, so z vso vnemo sledili govorniku. Med drugim nam je tudi poročal o delovanju parlamenta ter pojasnil državni proračun.

H koncu se je oglasil tudi k besedi »prispevkaš« Martinšek s svojimi »podporami«, katere hoče najprej vzeti, potem pa spet deliti, pa ne delavcem, ki so brezposelni, ampak »konzumu v megli«. Seveda so delavci, kljub temu, da sodr. Petejanu ni nihče ugovarjal, na Martinšeka navalili z vpitjem, ter sploh ni smel govoriti. Bil pa je na shodu še tudi Pevec, ki je hotel to, kar je Martinšek »narobe« povedal, popraviti in vsaj malo iz blata potegniti potapljajočo se barko bernotizma! Pa tudi Pevec je slabo naletel! Tudi on je imel takoj polna ušesa slanih besed, katere je za svoje na shodu izrečene besede tudi pošteno zaslužil.

Gospodje okoli revolucionarne »Enotnosti« pa so agitirali proti delavskemu shodu ter so ga gotovi »generali« tudi bojkotirali, kljub temu pa niso niti svojih ljudi mogli nagovoriti proti shodu, tako da so se prisotni dekalisti prav povoljno izražali o dobro uspelem shodu in nepristranskem govoru govornika sodr. Petejana.

Na shodu se je tudi sklenil protest proti odtegljaju prispevkov za II. rud. skupino po novem (Bernotovem) načrtu in se je vsled tega pooblastilo zaupnike, da obvestijo o tem rudniškega ravnatelja. Pa glej ga spaka, neki dekalist ni hotel izvršiti volje oziroma sklepa delavstva ter se je kratkomalo odtegnil zaupniški deputaciji, da ni šel z njimi. Bil pa je nato sam v pisarni, ko so že drugi zaupniki odšli. Kake zaupniške metode pa so zopet to? To ni načelo javnosti! Delavci pa vse take na videz malenkostne napake dobro vidijo in si jih dobro zapomnijo, kajti čez sedem let, pravijo, da vse prav pride! Prav gotovo bo tudi to!

Trpinom pa kličemo: Tako po tej poti dalje in spoznavali boste frazerje in vpijoče rešitelje delavstva, ki vržejo puško v koruzo, kadar je treba nastopiti proti izkoriščanju. Takih »značajnih« delavskih zaupnikov delavstvo ne potrebuje, ker so jim več v škodo kot pa v dobrobit.

Prilagamo **resolucijo,** sklenjeno na shodu dne 9. aprila 1928, ki se glasi:

1. Rudarsko delavstvo stoji odločno na stališču, da je dolžnost podjetnika in vlade, katera že itak pobira od naših sramotnih plač prekomerne davke, da skrbi tudi za to, da bo imel vsak državljan dovolj dela in tudi jela.

2. Zahteva se redno obratovanje ter odpravo dosedanjega prisiljenega praznovanja šihtov, ki traja že nad 4 leta, dostikrat 2 do 4krat na teden.

3. Odločno odklanjamo sklep občnega zbora II. rudarske skupine, ki se je vršil 4. marca t. l. v Trbovljah in ki stremi za tem, da se nam naprtijo še večji odtegljaji, kjub temu, da že teh ne moremo plačevati; proti naši volji ne dopuščamo sploh nič odtegovati.

4. Ker so zaupniki brez naše vednosti storili sklep, ki naj bi nam naložil še večja bremena, jih ne moremo še dalje smatrati za naše predstavnike ter zahtevamo, da se v najkrajšem času likvidira II. skupina rud. zadruge, ter da se razpišejo na podlagi zakona o zaščiti delavstva nove volitve, kar smo tudi potom Radničkega ugovora upravičeni zahtevati in kar so že vsi ostali rudniki pod državno oblastjo storili, razen v Sloveniji. Zahtevamo, da smo iz tega razloga po zakonu vsi delavci enakopravni.

Resolucija je bila enoglasno sprejeta, razen od gospodov Pevca in Martinšeka.

Ali ste že preizkusili „PROJA“ ječmenovo kavo?

PROJA

Dobiva se jo povsod. Dobiva se jo povsod.

Delikatesna trgovina
FRANC KURINČIČ
Prijeten bufet za sedeče goste.
Maribor, Aleksandrova c. 31.

Mobilije vsakovrstne od navadne do najfinejše izdelave iz mehkega, trdega kakor tudi inozemskega lesa po najnižjih cenah. Samo lastna izdelava v Produktivni zadrugi mizarskih mojstrov. S prvim majem zelo znižane cene, solidno in dobro delo kakor tudi enoletno jamstvo.
Maribor, Grajski trg štev. 3.

Širite naš list!

Nabirajte nove naročnike

Enkratna ponudba.
Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za **Radiowelt,** dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od **Hans Günther u. Dr. P. Stuker** in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radiotechnisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastonj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

Vsi kupujejo obleke pri
J. Trpinu, Maribor, Glavni trg 17
ker tam se dobi sukno že od 26 Din naprej, kakor tudi vsakovrstno drugo blago po najnižjih cenah.

POTNI KOVČKI
in usnjate torbice v vseh oblikah, gonilni jermeni za tovarne in žage, konjske opreme in pritikline, gamaše, nahrtniki, ovratniki in torbice za pse, vse v največji izbiri pri
IVAN KRAVOS, Maribor, Aleksandrova c. 13.
Kovčki in torbice za vzorce in potnike se izdelujejo v lastni torbarski delavnici na Slomškovem trgu št. 6 v Mariboru.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z O. Z.
Ustan. 1898 MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38 Telefon 324
Prodajalne v Slomškovi ulici štev. 2 in na Glavnemu trgu štev. 18
Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarne pri vseh prodajalcih peciva **na zavarovalno znamko D. P.**

Tiskar: Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru, predstavnik Josip Ošlak v Mariboru. — Za pokrajinsko načelstvo SSJ za Slovenijo izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru.